

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

2 maart 2009

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

JAARVERSLAG

2007-2008

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door mevrouw Vera Van der Borgh**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Luc Martens.

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack,
de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberghe;

mevrouw Sonja Claes, de heer Tom Dehaene, mevrouw Vera
Jans, de heer Luc Martens;

de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van
der Borgh;

de dames Else De Wachter, Elke Roex, de heer Bart Van
Malderen.

Plaatsvervangers:

de heer Erik Arckens, mevrouw Agnes Bruyninckx, de heer
Johan Deckmyn, mevrouw An Michiels, de heer Leo Pieters;

de heer Paul Delva, de dames Cindy Franssen, Kathleen
Helsen, Tinne Rombouts;

de dames Hilde Eeckhout, Fientje Moerman, de heer Bob
Verstraete;

mevrouw Michèle Hostekint, de heer Flor Koninckx,
mevrouw Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

mevrouw Mieke Vogels;

mevrouw Helga Stevens.

Zie:

42 (2008-2009)

- Nr. 1: Jaarverslag Kinderrechtencommissariaat
- Nrs. 2 en 3: Verslagen over gedachtewisseling

INHOUD

	Blz.
1. Uiteenzetting door mevrouw Ankie Vandekerckhove, kinderrechtencommissaris	4
1.1. Ombudswerk	4
1.2. Communicatiewerk	5
1.3. Advieswerk	5
2. Vragen van de leden	6

DAMES EN HEREN,

Op dinsdag 17 februari 2009 besprak de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin het Jaarverslag 2007-2008 van het Kinderrechtencommissariaat. Gehoord werden mevrouw Ankie Vandekerckhove, kinderrechtencommissaris en mevrouw Inge Schoevaerts, die binnen het Kinderrechtencommissariaat instaat voor het ombudswerk.

1. Uiteenzetting door mevrouw Ankie Vandekerckhove, kinderrechtencommissaris

1.1. Ombudswerk

Mevrouw Ankie Vandekerckhove begint haar toelichting met de vaststelling dat het aantal meldingen opnieuw tussen 1000 en 1200 zit. De meldingen kunnen als volgt worden onderverdeeld: 45 percent klachten, 42 percent vragen, 5 percent schoolopdrachten en 8 percent meldingen die niet met kinderrechten te maken hebben. Die laatste worden niet opgenomen in de cijfers. Bij de verdeling van de melders blijkt dat er iets minder minderjarigen zijn dan de voorbije jaren (36 percent), al blijft hun aandeel zoals gebruikelijk tussen een kwart en de helft. De meest aangehaalde thema's zijn gezin, onderwijs en jeugdhulp. De top drie van thema's is helaas gelijk gebleven, wat de vraag oproept of het beleid zich voldoende inspant dan wel of het beleid in staat is om er iets aan te verhelpen.

Gezin heeft met 570 meldingen het grootste aandeel. De meerderheid van de gemelde problemen is terecht, al kunnen ze niet altijd door het Kinderrechtencommissariaat aangepakt worden. Sommige gevallen moeten aan de rechtbank worden voorgelegd. In veel ervan is het aangewezen dat de hulpverlening tussenkomt. Het Kinderrechtencommissariaat kan niet altijd een klachtenonderzoek voeren, maar toch gaat het in die gevallen vaak om schendingen van kinderrechten.

Scheiding blijft de hoofdmoot uitmaken van de meldingen. De kinderrechtencommissaris wijst erop dat de vraag naar informatie al gedeeltelijk is beantwoord. In opvolging van het dossier Kinderen en Scheiding kwam namelijk de website www.tweehuizen.be tot stand, die ontzettend veel informatie bevat voor zowel kinderen, jongeren, ouders als professionals, en dat zowel vanuit de invalshoek van de praktijk als die van de wetenschap. Zij onderstreept dat die website even sterk zal blijven als de middelen die worden geïnvesteerd om hem up-to-date te houden. Als dat niet gebeurt, zal de site op een tot twee jaar al waardeloos zijn.

Er wordt nog altijd meer aandacht gevraagd voor informatie over scheidingsbemiddeling. Het

Kinderrechtencommissariaat heeft vergeefs gepleit voor een verplichte kennismaking. Voorts stelt het Kinderrechtencommissariaat vast dat de bejubelde wet op het verblijfsco-ouderschap het aantal conflicten niet heeft verminderd. Gedeelde huisvesting is trouwens niet altijd in het belang van het kind. De inspraakmogelijkheden van kinderen verschillen nog altijd van rechtbank tot rechtbank.

Dat conflictgeladen scheidingen het welzijn van kinderen aantasten, is niet nieuw. Het is ook nog altijd zo dat binnen de hulpverlening mensen met vragen die specifiek met scheiding verbonden zijn, van het kastje naar de muur worden gestuurd of zelfs helemaal geen aandacht krijgen. Dat heeft vaak te maken met het feit dat vanwege de scheiding samenwerking met beide ouders onmogelijk is. Hulpverleners weten ook niet altijd goed waar de mogelijkheden liggen, of willen geen dossier openen zonder toestemming van beide ouders. Ouders willen, kunnen of durven de problematiek bij hun kinderen ook niet altijd erkennen.

Een toenemend aantal kinderen krijgt met scheiding te maken, maar het aanbod blijft te klein. Het is goed dat de sector nadenkt over het aanbod van hulp aan kinderen in scheidingscontext. Meer specifiek zijn er bijvoorbeeld vragen over de bezoekenruimtes, die in het bijzonder worden ingericht voor de ouders die geen contact meer hebben met hun kinderen. Het bezoek wordt door de minderjarigen soms als dwang ervaren. Hun inspraak is bijzonder beperkt. Gezien het aantal echtscheidingen in Vlaanderen, is het nodig om binnen de opvoedingsondersteuning voldoende aanbod te creëren voor zowel ouders als kinderen. Dat aanbod moet laagdrempelig zijn en voorafgaan aan escalerende conflicten.

Over opvoeding zijn 223 meldingen geregistreerd. De belangrijkste thema's zijn zoals de vorige jaren privacy, inspraak, samenleven, geweld en ruimere familiale relaties. De kinderrechtencommissaris noemt enkele aandachtspunten. Het ouderlijke gezag is niet absoluut maar moet gezien worden in het kader van de evoluerende capaciteiten van minderjarigen. De kennis van het eerstelijnsaanbod blijft gebrekkig. Aangezien onder ouders de vraag naar opvoedingsondersteuning leeft, informeert de kinderrechtencommissaris naar de uitvoering van het decreet van 13 juli 2007 houdende de organisatie van de opvoedingsondersteuning.

Wat geweld betreft, dat een wereldwijd onderschat probleem is, kan Vlaanderen het beschermingsaanbod nog uitbreiden. De vragen over dat thema zijn bij momenten cultureel gekleurd, waarbij de kinderrechtencommissaris verwijst naar meisjesbesnijdenis.

De kinderrechtencommissaris pleit voor correct juridisch advies over afstamming aan minderjarigen die

ouder worden en soms onder druk worden gezet om hun kind niet te erkennen. In dergelijke dossiers kan het Kinderrechtencommissariaat weinig doen omdat vaak een gerechtelijke uitspraak nodig is.

In 2008 zijn 135 meldingen geregistreerd over hulp aan minderjarigen, en meer specifiek over bijzondere jeugdzorg, basisvoorzieningen, gehandicaptenzorg en gezondheidszorg. De vragen over bijzondere jeugdzorg, 104 van de 135 meldingen, gaan over de manier van beslissen, de uitvoering van de maatregel, de regelgeving (ook van professionals), de dienstverlening in de residentiële opvang en de pleegzorg.

Dat laatste betreft vooral de plaats van de pleegouders, een thema waarover het Kinderrechtencommissariaat nog geen eenduidig standpunt heeft kunnen innemen. Mevrouw Vandekerckhove is geen voorstander van een verdeling van het ouderlijk gezag over meerdere volwassenen (in de gevallen dat er twee wettige ouders zijn). Anderzijds verdienen de pleegouders zeker bij langdurige plaatsing een inspraakmogelijkheid. Zolang er geen federale regeling is, neemt het Kinderrechtencommissariaat de vrijheid om daarover advies te verlenen, zodanig dat er toezicht is vanuit het perspectief van de kinderrechten.

Er komen opnieuw klachten van minderjarigen in de bijzondere jeugdbijstand die zich gestraft voelen voor het gedrag van hun ouders of andere volwassenen. Deze hulpverlening wordt niet als vrijwillig ervaren, maar als hulpverlening onder druk. Er zijn zoals elk jaar klachten over de bejegening door de consulent: gebrek aan tijd, partijdigheid, onbereikbaarheid en onduidelijk gemotiveerde beslissingen. De kinderrechtencommissaris merkt in de praktijk veel speling in de manier waarop het belang van het gezin en dat van het kind in evenwicht worden gehouden.

De tekortkomingen in het aanbod zijn bekend. De vraag wordt opgeworpen waarom er bijvoorbeeld een opnameplicht is in de gemeenschapsinstellingen maar niet in de kinderveerzorg. Het klopt dat een gedwongen opname vaak weinig resultaat oplevert, maar de kinderrechtencommissaris noemt het middeleeuws dat jongeren met psychiatrische aandoeningen in een gemeenschapsinstelling wegwijnen.

Positief is dat in de integrale jeugdhulp de geest en de letter van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van minderjarigen in de integrale jeugdhulp beginnen door te sijpelen. Vorming speelt daarin een belangrijke rol en de kinderrechtencommissaris dringt erop aan dat de overheid die vorming blijft aanbieden. Dat er meer vragen komen over de toepassing stemt haar hoopvol en wijst op een mentaliteitswijziging.

Anderzijds is de toegankelijkheid van de hulp niet alleen een kwestie van aanbod, maar ook van

betaalbaarheid, bereikbaarheid en toestemming, die jongeren afhankelijk maken van hun ouders. Sommige centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) vragen nog altijd of ze de toestemming van de ouders nodig hebben om een dossier te openen. De notie van het recht op hulp in hoofde van de minderjarige zelf is nog onvoldoende verspreid.

Onder de noemer leefsituatie waren er in 2008 90 vragen over vrije tijd, relaties en seksualiteit, arbeid, geldzaken, verkeer, milieu en huisvesting. Binnen het thema sport signaleert mevrouw Vandekerckhove klachten over prestatiedruk, en over het feit dat jongeren niet onder een contract uit kunnen. Binnen het thema jeugdbeweging waren er klachten over bestraffing en de toegang voor kinderen met een handicap. Voorts is er een gebrek aan ruimte om te spelen, zowel in de letterlijke betekenis als door intolerantie.

Omdat er op het vlak van seksualiteit nog altijd onduidelijkheid is over de wetgeving, acht het Kinderrechtencommissariaat het nodig om te blijven investeren in informatie op maat – vooral voor kinderen die nog niet seksueel actief zijn – opdat de informatie niet te laat zou komen.

1.2. Communicatiewerk

Elk jaar opnieuw probeert het Kinderrechtencommissariaat in advertenties, door redactionele samenwerking met de pers voor minderjarigen en op grote evenementen het verhaal van de kinderrechten te verkondigen. Voorbeelden zijn de Jongerenjaarkrant, gadgets verspreid door het onderwijs, de welzijns- en de jeugdsector, en de maandelijkse vragenrubrieken in Maks en Yeti. De kinderrechendorpen worden elk jaar samen met de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw en met steun van de Vlaamse overheid verspreid in Vlaanderen opgesteld.

Posters in scholen maken vooral de klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat bekend. Om professionals te informeren met welke vragen ze bij het Kinderrechtencommissariaat terecht kunnen en over de manier waarop het Kinderrechtencommissariaat daarmee omgaat, werd de middenveldfolder herwerkt. De website blijft succesvol met behoorlijk wat bezoekers per jaar.

1.3. Advieswerk

Van belang voor de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zijn de adviezen over de mosquito's, de twee federale adviezen over afstamming (draagmoederschap en discreet bevallen), de adviezen over voorschoolse kinderopvang, euthanasie,

leerlingenstatuut en rechtsbescherming in de sport, het advies tegen een alcoholverbod op basis van leeftijd zonder preventie of voorbeeldgedrag door volwassenen, adviezen over de wachtlijsten in de jeugdhulp en de studie van de Verenigde Naties over de vormen van geweld waarmee kinderen wereldwijd te maken krijgen.

Verder noemt mevrouw Ankie Vandekerckhove de adviezen over de opvang van kinderen in de asielcontext en over het decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid. Wat dat laatste betreft, merkt de kinderrechtencommissaris op dat horizontaal beleid een probleem blijft.

Andere onderwerpen waren het CLB-profiel (dat niet alleen bij onderwijs hoort maar ook bij integrale jeugdhulp), het recht op minimale energievoorziening, de rechtspositie van minderjarigen, sociale rechten, inspraak in scheidingsbegeleiding, en rechten in detentie. Dat laatste project loopt nog en betreft de toetsing van het VN-verdrag en andere richtlijnen aan de praktijk in de Vlaamse gesloten instellingen.

Tot slot noemt zij het VN-verdrag over personen met een handicap, waarin inclusie als enige weg overblijft. De ratificatie is nog aan de gang maar de consequenties zullen in elk geval van groot belang zijn.

2. Vragen van de leden

Mevrouw *Vera Van der Borgh* betreurt dat amper gevolg wordt gegeven aan het jaarlijkse verslag van het Kinderrechtencommissariaat, dat op enkele nuances na in belangrijke mate gelijk blijft.

Hoewel elke klacht even belangrijk is, attendeert de spreker in het bijzonder op geweld tegen kinderen. Dit thema is zowel in commissie als in plenaire vergadering al aangekaart, met bijzondere aandacht voor kinderen die nog te jong zijn om zelf hun klacht te verwoorden. Mevrouw Vera Van der Borgh mist een beleid voor dergelijke noodsituaties en stelt vast dat het systeem hapert op die momenten.

Mevrouw Vera Van der Borgh heeft het moeilijk met het standpunt van de kinderrechtencommissaris dat kinderopvang op termijn gratis moet worden. Haar fractie meent dat gratis niet bestaat omdat er altijd iemand is die betaalt.

Het lid is het eens met de stelling dat een leeftijds-grens voor alcohol geen oplossing is. Leren omgaan met drank is veel belangrijker. Daarnaast moeten jongeren die zelfstandig wonen, beter begeleid worden tijdens de overgang van minder- naar meerderjarigheid.

De voorgestelde maatregelen om het geweld tegen kinderen aan te pakken zijn te algemeen. De spreker dringt aan op concreter voorstellen. Omdat er volgens het Kinderrechtencommissariaat te weinig cijfers zijn, stelt ze voor om aan minister Veerle Heeren te vragen om dat fenomeen beter in kaart te brengen.

Afsluitend vraagt ze bevestiging van de stelling dat gemeenschapsinstellingen niet geïnspecteerd worden.

De heer *Bart Van Malderen* herkent een aantal constanten in het betoog van de kinderrechtencommissaris. Jaarlijks wijst ze erop dat de Vlaamse overheid niet alle problemen die bij het Kinderrechtencommissariaat aangekaart worden, kan oplossen, maar ze moet het wel zo goed mogelijk proberen.

Het Vlaams Parlement moet controleren wat er met de beleidsaanbevelingen gebeurt. Uiteraard heeft ook de Vlaamse Regering daar een verantwoordelijkheid in. Welke grote beleidslijnen kan een volgende Vlaamse Regering puur uit de aanbevelingen van het Kinderrechtencommissariaat? Het is immers het geschikte moment om in een voorstel van resolutie aandachtspunten voor de volgende regering te formuleren.

Het valt mevrouw *Sonja Claes* op dat heel wat thema's geen Vlaamse bevoegdheden zijn. Is er een Waals equivalent van het Kinderrechtencommissariaat? Zo ja, is het dan niet mogelijk om samen met de Waalse tegenhanger die onderwerpen op de agenda te krijgen op het federale niveau?

Ook de heer *Bart Caron* wijst erop dat problemen zoals spreekrecht en bemiddeling een federale bevoegdheid zijn. Hij oppert de mogelijkheid om beide kinderrechtencommissarissen te legitimeren om op federaal niveau hun zaak te bepleiten. Het treft de spreker dat de federale parlementsleden niet ingaan op de aanbevelingen van de kinderrechtencommissaris.

De problemen bij de bijzondere jeugdzorg zijn in vijf jaar niet veranderd. Krijgt het Kinderrechtencommissariaat meer vragen daarover? Zijn er verschuivingen?

Het beleid focust veelal op het bestrijden van problemen. Harmonieus samenleven is een moeilijke zaak, en daarom moet de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin overwegen zich te concentreren op het voorkomen van problemen.

Mevrouw *Anne Marie Hoebeke* wil dat ook wordt ingegaan op de klachten die niet rechtstreeks met kinderrechten verband houden. Het Kinderrechtencommissariaat biedt een luisterend oor, maar omdat

Vlaanderen niet altijd bevoegd is, komt het erop aan die klachten op het juiste niveau aan te kaarten.

Het grootste deel van de klachten gaat over problemen in gezinnen. Het gaat dan onder meer over gebrekkige hulpverlening of bemiddeling, en over co-ouderschap. Daarover moet overlegd worden met het federale niveau.

De vrijwillige hulpverlening is een probleem. Het ontbreekt de rechter aan tijd om aan het kind of de jongere uit te leggen dat hij niet de oorzaak is als hij thuis weg moet. Er is voldoende hulpverlening, maar kinderen en jongeren weten niet tot wie ze zich moeten richten. Het lid verwijst naar drugpreventie om eens te meer te pleiten voor een betere samenwerking tussen onderwijs, welzijn en de zorgsector.

Jongeren moeten volgens mevrouw Anne Marie Hoebeke geïnformeerd worden over waar ze terecht kunnen met hun problemen. Dat kan in een folder die in eenvoudige woorden uitleg geeft over alle vormen van hulpverlening. Dergelijke folder bevat daarnaast de contactgegevens van de wijkagent, de maatschappelijk werker van het OCMW, het jongerenadviescentrum (JAC) enzovoort.

Het is schrijnend hoe de jeugdrechter soms ingaat op de emotionele vragen van de natuurlijke, maar uit de ouderlijke macht onttzette ouders, in het nadeel van pleegouders of kinderen. De overgang van pleegzorg naar de thuissituatie wordt onvoldoende begeleid, net zoals het weekendbezoek. Kinderen die begeleid of zelfstandig gaan wonen wegens een moeilijke thuissituatie, zijn onvoldoende op de hoogte van praktische besommeringen zoals huurovereenkomsten, nutsvoorzieningen enzovoort.

Een ander probleem vormen de spaarboekjes die grootouders openen voor hun kleinkinderen. In sommige gevallen kunnen noch grootouders, noch kleinkinderen aan het geld. Mevrouw Anne-Marie Hoebeke vraagt om de louter materiële aspecten van de overgang van minderjarigheid naar meerderjarigheid in een brochure duidelijk uit de doeken te doen. Al die aspecten vergen een goede samenwerking tussen het Vlaamse en het federale beleidsniveau.

Mevrouw Ankie Vandekerckhove beaamt dat het Kinderrechtencommissariaat jaarlijks grotendeels hetzelfde verhaal vertelt, toch voor wat het klachtenbeeld betreft. Dat kan liggen aan het feit dat de overheid te traag reageert of dat de overheid niet alles kan regelen. De opdracht van het Kinderrechtencommissariaat beperkt zich tot problemen aankaarten en over bepaalde aangelegenheden advies uitbrengen. Het Kinderrechtencommissariaat beslist niet. Het Kinderrechtencommissariaat stelt helaas geregeld vast dat een advies niet wordt gevolgd, een

voorstel niet opnieuw wordt besproken na advies of dat er geen beslissing wordt genomen. Het gebeurt ook geregeld dat een voorstel of ontwerp van decreet of van wet goedgekeurd wordt zonder rekening te houden met het advies. Met name over scheidingen heeft het Kinderrechtencommissariaat zeer grondige adviezen uitgebracht, die evenwel niet gevolgd zijn. Het Kinderrechtencommissariaat kan niet meer doen dan adviseren, op basis van het Kinderrechtenverdrag of wetenschappelijke informatie. De beleidsmaker beslist of hij daar iets mee aanvangt.

Mevrouw Anne Marie Hoebeke vraagt of het federale niveau onvoldoende rekening houdt met de praktijkproblemen in zijn wetgevende werk.

Mevrouw Ankie Vandekerckhove kan daar niet over oordelen. Wetgeving is het resultaat van verschillende mechanismen. Zo zijn er belangengroepen die invloed uitoefenen. Minderjarigen zijn per definitie een zwakke groep want ze stemmen niet en verdienen geen geld. Bij het opstellen van de scheidingswetgeving is dat heel duidelijk gebleken. Zo is het verblijfsco-ouderschap er duidelijk gekomen onder (al of niet terechte) druk vanuit de vaderbeweging, maar uiteindelijk zijn het de kinderen die het gelag betalen van conflictgeladen scheidingen. Het Kinderrechtencommissariaat heeft duidelijk geadviseerd dat verblijfsbilocation het probleem niet zou oplossen. Ook al schept het Kinderrechtencommissariaat er geen genoeg in om achteraf zijn gelijk bewezen te zien.

Het blijft de taak van het Kinderrechtencommissariaat om geweld tegen kinderen aan te kaarten. Er zijn heel wat voorzieningen maar blijkbaar onvoldoende voor kindermishandeling. Vlaanderen beschikt slechts over zes centra voor een paar duizenden meldingen per jaar. De centra zijn absoluut niet voldoende uitgerust voor het aantal gezinnen en het aantal meldingen dat ze te verwerken krijgen. Het centrum van Jette bedient bijvoorbeeld de regio Brussel-Halle-Vilvoorde, maar wordt slechts gesubsidieerd voor Brussel. Halle-Vilvoorde hoort immers bij het vertrouwenscentrum van Leuven. Het publiek houdt zich echter niet aan dergelijke administratieve begrenzingen.

De kinderrechtencommissaris wijst er in dit verband op dat een aantal zaken waarover een consensus leeft op praktische belemmeringen botst. Er is bijvoorbeeld een akkoord over het zogenaamde 'protocol van moed' tussen de gemeenschappen en Justitie met onder meer afspraken over het beroepsgeheim. Desondanks wordt het protocol niet uitgevoerd wegens de opeenvolgende verkiezingen en ministerswissels waardoor het werk elke keer opnieuw gestart moet worden.

De kinderrechtencommissaris beaamt dat het Kinderrechtencommissariaat algemeen blijft in zijn

aanbevelingen over geweld op kinderen, die zijn overgenomen uit de VN-studie van professor Pinheiro over de vormen van geweld waarmee kinderen te maken krijgen. De aanbevelingen zijn wereldwijd aan alle regeringen bezorgd. Een nationaal actieplan zal niet alles oplossen, maar kan een overzicht geven van de maatregelen die nog ontbreken, zoals bijvoorbeeld de ondertekening van het ‘protocol van moed’.

Het Kinderrechtencommissariaat werkt zelf aan een project over geweld tegen kinderen. Er zijn cijfers van de vertrouwenscentra, partiële cijfers van de politie en cijfers van de gewone hulpverlening. Het Kinderrechtencommissariaat zal die samen trachten te brengen. Daarnaast zal het de jongeren enquêteren over wat zij als geweld beschouwen en wat zij als mogelijke aanpak zien. Vaak wil de minderjarige in kwestie bijvoorbeeld niet dat zijn vader of moeder naar de gevangenis moet, en verkiest daarom een alternatieve oplossing.

Gratis kinderopvang is geen evidentie, maar daartegenover staat dat het onderwijs, dat nu een recht is, aanvankelijk ook niet kosteloos was. Dit advies is een principieel advies, dat niet op korte termijn kan worden verwezenlijkt. Voorschoolse kinderopvang moet echter een basisvoorziening worden voor alle kinderen, ongeacht de situatie van de ouders. Net als onderwijs moet het een onafhankelijke professionele setting worden naast de opvoeding thuis.

Zelfstandig wonen en de overgang tussen minderjarigheid en meerderjarigheid overschrijdt gedeeltelijk de adviesbevoegdheid van het Kinderrechtencommissariaat. In het advies over de sociale rechten heeft het Kinderrechtencommissariaat verschillende knelpunten aangehaald. Zo stelt het voor om na te gaan of huursubsidies ook voor minderjarigen kunnen gelden.

Er zijn een paar toezichtmechanismen voor gemeenschapsinstellingen, maar er kan bezwaarlijk gesproken worden over inspectie. Vorig jaar zegde de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin dat het Comité ter Preventie van Foltering van de Raad van Europa in de gemeenschapsinstellingen kan langskomen. De kinderrechtencommissaris zegt dat het Comité inderdaad al in een instelling in Wallonië is geweest, maar nog nooit in Mol, Beernem of Ruiselede. Het Comité komt niet op uitnodiging, niet na klachten maar passeert als het ware per toeval. De mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa, de heer Thomas Hammarberg is in december 2009 in Everberg geweest, maar hij controleert ook niet systematisch alle instellingen. Er is geen concrete inspectie, zoals in gesubsidieerde residentiële voorzieningen. Er is enkel een auditsysteem, dat managementprocessen, personeelsbeleid enzovoort controleert.

De twee gemeenschapsinstellingen hebben bijvoorbeeld ook nog geen huishoudelijk reglement, in tegenstelling tot in Everberg.

Bij de bespreking van het jaarverslag wordt vaak gefocust op de meldingen. Het jaarverslag is echter een activiteitenverslag en bevat daardoor ook meldingen die telkens terugkeren en waaraan niemand iets kan doen. Niet elke melding moet leiden tot een ingreep van de overheid.

Mevrouw *Vera Van der Borgh* vreest dat als de problemen niet opgelost geraken, mensen het nut van ze te melden, niet meer zullen inzien.

Mevrouw *Elke Roex* wijst erop dat het Kinderrechtencommissariaat opgericht is door het Vlaams Parlement om advies te geven aan de Vlaamse volksvertegenwoordigers. Het is hun verantwoordelijkheid die adviezen ter harte te nemen. Het Kinderrechtencommissariaat kan in zijn ombudsfunctie de klanten helpen, maar is niet verantwoordelijk voor het beleid.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* beaamt dat. Individuele melders krijgen vaak een antwoord, hetzij doorverwijzing, hetzij bemiddeling. Vaak gaan klachten immers over personen die in de fout gaan, en niet steeds over verkeerde regels of verkeerd beleid. Zo bemiddelt het Kinderrechtencommissariaat soms tussen leerlingen en scholen. Niet alle ombudscases zijn voer voor structurele adviezen. Wanneer dat wel zo is, geeft de ombudscel voer voor een advies. De kinderrechtencommissaris geeft het voorbeeld van het verhoor van minderjarigen door de politie. Op wetgevend vlak is dat immers niet geregeld, maar zelfs als er een goede wet is, blijft het risico bestaan dat een politieagent over de schreef gaat.

Het jaarrapport zal door zijn aard ieder jaar gelijksoortige meldingen bevatten. Zo rapporteert het Kinderrechtencommissariaat niet alleen over zijn werking, maar ook over wat er bij kinderen en jongeren leeft, ook als het beleid daar niet op kan inspelen. Het Kinderrechtencommissariaat adviseert en het Vlaams Parlement beslist wat er met die adviezen gebeurt. Het Kinderrechtencommissariaat staat altijd open voor kritiek op zijn adviezen. Als ze niet gevolgd worden omdat ze niet bruikbaar zijn of omdat de werkwijze voor verbetering vatbaar is, hoort het dat graag.

Het Kinderrechtencommissariaat consulteert dezer dagen alle partijen en suggereert een aantal grote beleidslijnen voor de volgende regeerperiode. Een belangrijk punt is het leerlingenstatuut, of de uitwerking van de kinderrechten in onderwijs. Naar analogie met de jeugdhulp wil het Kinderrechtencommissariaat graag een rechtspositieregeling voor de minderjarigen in het onderwijs.

Een ander punt betreft de hulpverlening, zowel het aanbod als de afstemming op de behoeften. Dat punt bevat praktische aspecten zoals de hulpverlening aan

niet-begeleide minderjarigen. Daarvoor moet er een protocol afgesloten worden tussen het federale niveau en het gemeenschapsniveau. Enkel het fiat ontbreekt nog, maar dat laat al jaren op zich wachten. De andere punten op de lijst zijn kinderopvang en ruimte voor kinderen en jongeren, zowel in de fysieke als de psychische zin van het woord. Het Kinderrechtencommissariaat werkt die thema's nog verder uit.

Zoals tijdens de evaluatie van zijn werking is bevestigd, is het Kinderrechtencommissariaat van oordeel dat het zich mag buigen over federale thema's. Zijn opdracht is immers toezien op de naleving van de kinderrechten in Vlaanderen. Vlaamse kinderen ondergaan ook de gevolgen van federale regels. Het Vlaamse Kinderrechtencommissariaat werkt in toenemende mate samen met zijn Waalse tegenhanger. De onafhankelijke positie van de vorige Waalse verantwoordelijke was soms onduidelijk maar de nieuw benoemde délégué générale stelt zich politiek neutraal en onafhankelijk op. Zijn diensten hebben het dossier over de rechtspositie van de minderjarigen vertaald en mee ingediend op federaal niveau. Ook over jeugddelinquentie hebben beide organen samen standpunten opgesteld.

Bij heel wat thema's, bijvoorbeeld adoptie en scheidingsbemiddeling, speelt een mix van bevoegdheden, deels federaal en deels Vlaams. Dat bemoeilijkt de zaak.

Het aantal klachten over de bijzondere jeugdbijstand blijft al een tiental jaar gelijk.

Mevrouw *Inge Schoevaert* merkt niet direct verschuivingen. Het is wel zo dat jongeren zelf meer de problemen aankaarten. Ze zijn mondiger en vragen uitleg bij beslissingen. Dat komt ook omdat ze zich beter bewust zijn van hun rechten. De spreker wijst erop dat de klachten die niet te maken hebben met kinderrechten vaak klachten zijn als: "Ik mag met mijn zakgeld geen hond kopen" of "Ik ben verliefd en het is niet wederzijds".

Volgens mevrouw *Ankie Vandekerckhove* is het centrale probleem hoe volwassenen jongeren bejegenen, met name scheidende ouders, vandaar het eeuwige pleidooi voor bemiddeling. Het zal nooit mogelijk zijn om van alle volwassenen een even kindgericht gedrag te verkrijgen.

Mevrouw *Vera Van der Borcht* beschouwt dat als een opdracht voor het volgende Vlaams Parlement. Het Kinderrechtencommissariaat is immers een instelling van het Vlaams Parlement.

Mevrouw *Elke Roex* herhaalt dat een parlements lid het eens of niet eens kan zijn met de adviezen. Als de adviezen verplicht moeten worden omgezet in

wetgeving, is er geen parlementaire democratie meer. Ze ziet het vooral als een schuldbekentenis. De volksvertegenwoordigers hebben initiatiefrecht. Als ze daar geen gebruik van maken, is het ofwel hun keuze ofwel hun laksheid.

Mevrouw *Vera Van der Borcht* betreurt desondanks dat er weinig gedaan wordt aan het geweld tegen kinderen. Als de medewerkers van het kabinet op vragen daarover antwoorden dat eraan gewerkt wordt, is het niet de schuld van de parlementsleden dat er niets gebeurt.

Mevrouw *Inge Schoevaerts* wijst erop dat het Kinderrechtencommissariaat altijd bereid is parlementsleden informatie te verschaffen.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* zegt dat het Kinderrechtencommissariaat maar een keer per jaar in een commissie verschijnt, en dan nog niet eens in alle commissies. In sommige commissies, bijvoorbeeld voor Institutionele Hervormingen is dat allicht weinig zinvol, in andere zoals voor Ruimtelijke Ordening en voor Huisvesting is het wel zinvol. Voor het Vlaams Jeugdbeleidsplan geldt trouwens dezelfde klacht, ook dat wordt enkel behandeld in de commissie voor Jeugd. Nochtans gaat het plan ook over media, onderwijs enzovoort. Het Kinderrechtencommissariaat doet alles wat het kan om de kinderrechten in alle domeinen van het Vlaams Parlement onder de aandacht te brengen. Het is bereid te luisteren naar alle suggesties. Een van de centrale aandachtspunten blijft de bindende thema's uit het Kinderrechtenverdrag die aan de orde zijn in het federale of Vlaams Parlement. Het Kinderrechtencommissariaat is altijd bereid om in dialoog te gaan over andere thema's.

Mevrouw *Anne Marie Hoebeke* neemt zich voor een voorstel van resolutie in te dienen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Vera VAN DER BORGHT

Luc MARTENS